

Sygn. akt III CSK 243/06

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Dariusz Zawistowski

SSN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa "P. F." sp. z o.o. w L.

przeciwko "A. – T. A. i Spółka" sp. j. w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 lutego 2007 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 22 marca 2006 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej na
rzecz strony powodowej kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) zł
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powodowa Spółka „P. F.”, jako faktor żądała od strony pozwanej „A. T. A. i Spółka” zapłaty kwoty 410.597,41 zł z odsetkami, stanowiącej wierzytelność nabytą od nieuczestniczącego w procesie faktoranta – P. K. D. spółki z o.o. (dalej jako „spółka PKD”).

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 4 lipca 2005 r. uchylił wydany w postępowaniu nakazowym nakaz zapłaty i powództwo oddalił. Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 22 marca 2006 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego i utrzymał w mocy nakaz zapłaty.

Według dokonanych w sprawie ustaleń, stronę powodową łączyła umowa faktoringu, na podstawie której jako faktor nabyła od wskazanego wyżej faktoranta wierzytelność pieniężną wynikającą z zawartej przez faktoranta ze stroną pozwaną umowy sprzedaży papierosów „Marlboro LM”. Strona pozwana jako kupujący potwierdziła – na doręczonych jej dokumentach (fakturach), zawierających zawiadomienie o przelewie wierzytelności, stanowiącej cenę zakupionych papierosów i wskazujących stronę powodową jako wierzyciela – istnienie tej wierzytelności. W dokumentach tych zawarta została klauzula, że umowa factoringowa nie uchyla odpowiedzialności sprzedawcy (spółki „PKD”) z tytułu rękojmi i gwarancji. Przy sprawdzaniu zakupionych papierosów okazało się, że połowę dostawy stanowiły niezamówione papierosy „Marlboro”, zamiast zamówionych i charakteryzujących się dużym popytem papierosy „Marlboro LM”. Wobec tego, że wymiana towaru na asortyment zgodny z zamówieniem mogła nastąpić dopiero w terminie 3 dni, strona pozwana w uzgodnieniu ze sprzedawcą zwróciła dostarczony towar. Spółka „PKD” (sprzedawca - faktorant) potwierdziła przyjęcie zwróconego towaru, wystawiając faktury korygujące. Nie poinformowała jednak strony powodowej (faktora) o tym zdarzeniu. Wobec tego, że strona powodowa na podstawie umowy faktoringu stała się wierzycielem należności z tytułu ceny zakupionych papierosów, wystąpiła przeciwko stronie pozwanej o zapłatę spornej kwoty.

Sąd Apelacyjny – odmiennie niż Sąd Okręgowy – uznał, że dostarczenie papierosów w liczbie mniejszej niż zamówione, nie może być kwalifikowane jako

nabycie rzeczy dotkniętej wadami fizycznymi, lecz jako wypadek świadczenia częściowego, bądź opóźnienia lub zwłoki w wykonaniu reszty świadczenia. Według tego Sądu stronie pozwanej przysługiwało uprawnienie do zwrotu towaru niezakupionego oraz roszczenie z tytułu nienależytego wykonania umowy sprzedaży. Nie przysługiwało zaś prawo do – jak twierdziła strona pozwana – odstąpienia od umowy. Sąd Apelacyjny podkreślił, że późniejsze czynności dokonane przez stronę pozwaną ze spółką „PKD”, doprowadzające do rozwiązania umowy i zwrotu towaru są bezskuteczne wobec strony powodowej jako faktora. Strona pozwana nie przedstawiła zarzutów, które w świetle art. 513 k.c. zwalniałyby ją od spełnienia świadczenia wobec strony powodowej.

Skarga kasacyjna strony pozwanej oparta została na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego – art. 495 § 3 k.p.c. w zw. z art. 479¹² § 1 k.p.c. i art. 381 § 1 k.p.c. przez rozpoznanie zarzutu nieskutecznego odstąpienia przez stronę pozwaną od umowy sprzedaży oraz zarzutu niewystąpienia wady fizycznej rzeczy sprzedanej w sytuacji, gdy zarzuty te z naruszeniem zasad prekluzji dowodowej nie zostały zgłoszone przez stronę powodową w odpowiedzi na zarzuty od nakazu zapłaty. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego skarżąca zarzuciła naruszenie art. 491 § 2 k.c. - przez jego niezastosowanie, podczas gdy z ustalonego stanu faktycznego wynika, że strona pozwana odstąpiła od umowy sprzedaży z powodu niezgodności świadczenia sprzedawcy z zamówieniem strony pozwanej i niemożności dostarczenia w krótkim czasie towaru zamówionego, co powinno prowadzić do uznania, że podstawą prawną oświadczenia o odstąpieniu od umowy była zwłoka sprzedawcy; art. 513 § 1 k.c. w zw. z art. 560 § 1 k.c. – przez jego błędną wykładnię, polegającą na wyłączeniu możliwości powołania się pozwanej na odstąpienie od umowy sprzedaży; art. 556 § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię, polegającą na nietrafnym zakwalifikowaniu wadliwości sprzedanego towaru jako tzw. braku ilościowego, który nie jest wadą fizyczną w rozumieniu art. 556 § 1 k.c., zamiast uznania, że dostarczenie w części papierosów o zmniejszonej atrakcyjności w stosunku do zamówionych, stanowi wadę zmniejszającą użyteczność rzeczy ze względu na ich wiadome sprzedawcy przeznaczenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawę naruszenia przepisów prawa procesowego należało ocenić jako nieusprawiedliwioną. Skoro w następstwie wniesionych przez stronę pozwaną zarzutów od nakazu zapłaty badana była kwestia skuteczności odstąpienia strony pozwanej od umowy sprzedaży, to okoliczność, że strona powodowa podnosiła z kolei - po terminie wskazanym w art. 495 § 3 k.p.c. - zarzut nieskuteczności tego odstąpienia, a kwestia ta była przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego, nie może oznaczać, że naruszone zostały przepisy art. 495 § 3 k.p.c. w zw. z art. 479¹² § 1 k.p.c. i art. 381 § 1 k.p.c. Weryfikacja twierdzenia strony pozwanej, że odstąpiła od umowy sprzedaży nie musi prowadzić do oceny, że było ono skuteczne, lecz także do stwierdzenia, że było bezskuteczne. Przyjąć należało, że w omawianym zakresie Sądy obu instancji dokonywały ocen nie w następstwie sprekludowanego zarzutu strony powodowej, lecz w ramach zarzutów podniesionych przez stronę pozwaną.

Należy zauważyć, że twierdzenie strony skarżącej, że złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży nie znajduje żadnego potwierdzenia w ustaleniach, stanowiących podstawę rozstrzygnięcia kwestionowanego skargą kasacyjną. Z ustaleń tych, którymi Sąd Najwyższy jest związany, wynika, że umowa sprzedaży papierosów rozwiązana została za zgodą obu stron tej umowy (art. 77 § 2 k.c.). Zasadnie zatem Sąd Apelacyjny – podzielając stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2000 r., II CKN 287/00, OSP 2005, nr 7-8, poz. 96) - uznał, że czynność prawna w postaci rozwiązania umowy sprzedaży jest bezskuteczna dla bytu wierzytelności przysługującej stronie powodowej. Po dokonany bowiem przelewie cedent (sprzedawca papierosów) nie ma, co przyznał skarżący w skardze kasacyjnej, uprawnienia do ponownego rozporządzenia powstałą i przelaną wierzytelnością. Pogląd ten, wyrażony w sprawie, w której nastąpiło rozwiązanie umowy leasingu, znajduje zastosowanie także w przypadku rozwiązania umowy faktoringu, czemu dał wyraz Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 kwietnia 2005 r., I CK 669/04 (niepublikowany), stwierdzając, że umowne rozwiązanie umowy sprzedaży po dokonaniu cesji wierzytelności o zapłatę ceny na rzecz cesjonariusza (faktora) nie ma skutków wobec tego faktora.

Prowadzące do sformułowania zarzutów naruszenia art. 491 § 2 k.c. oraz art. 513 § 1 w zw. z art. 560 § 1, a także art. 556 § 1 k.c., obszerne rozważania

autora skargi kasacyjnej, oparte na poglądzie, że skutku takiego nie wywołuje czynność prawna w postaci odstąpienia strony pozwanej od umowy sprzedaży, uznać należało za bezprzedmiotowe. Ich podstawą jest bowiem – nie znajdujące oparcia w ustalonym stanie faktycznym sprawy – założenie że strona pozwana odstąpiła od umowy sprzedaży papierosów.

Z przytoczonych względów skargę kasacyjną, jako pozbawioną uzasadnionych podstaw, należało oddalić (art. 398¹⁴ k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.